

โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม

บางมูลนากโมเดล : โรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม

โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม อ.บางมูลนาก จ.พิจิตร เป็นโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนมายาวนานนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2464 โดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการอันเป็นที่ประจักษ์ จากการที่นักเรียนสามารถสอบเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาและสายอาชีพได้ในระดับที่น่าพอใจ จึงทำให้มีศิษย์เก่าหลายต่อหลายท่านที่สร้างชื่อเสียงอันดีอยู่ในแวดวงวิชาชีพต่างๆ มากมาย

ก่อนวัยอันควรจนนำไปสู่การตั้งครุภรรยาเรียน เป็นต้น

อาจารย์อภิชาต พงษ์ภู รองผู้อำนวยการโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม เล่าว่า “ท่าน

องคมนตรีในฐานะศิษย์เก่ารู้สึกไม่สบายใจเป็นอย่างมาก ก็เลยปรารภกับท่านปราโมทย์ โชติมงคล ซึ่งเป็นศิษย์เก่ารุ่นน้อง และเป็นประธานผู้ตรวจการแผ่นดินในขณะนั้น จากนั้นท่านปราโมทย์ก็แนะนำคุณณรงค์ธรรม ว่าเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งขณะนั้นมีอาจารย์นราทิพย์ พุ่มทรัพย์ เป็นผู้อำนวยการ ก็เลยเกิดความตกลงร่วมมือกัน 3 หน่วยงาน คือ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน คุณณรงค์ธรรม และโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม ซึ่งอาจารย์เกษม นวมครุฑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนในขณะนั้น”

เป็นที่มาของโครงการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่มีเป้าหมายสำคัญคือ การส่งเสริมจิตสำนึก

จุดเริ่มต้นโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม

ช่วงปี พ.ศ. 2553 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย ซึ่งดำรงตำแหน่งองคมนตรี และเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม ได้รับฟังข้อมูลจากชาวบ้านในตลาดถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคมในรุ่นปัจจุบัน โดยมีการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น พูดจาไม่สุภาพ ไม่ทิ้งขยะลงในถังขยะ ไม่เข้าแถวซื้ออาหาร มาโรงเรียนสาย แต่งกายไม่เรียบร้อย ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่มีจิตอาสา ทุจริตในการสอบ อีกทั้งยังมีปัญหายาเสพติด สู้บบุหรี่ ดื่มสุรา ทะเลาะวิวาท มีเพศสัมพันธ์

ด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับข้าราชการครูและนักเรียน จนกระทั่งสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบ หรือ โมเดล ในการขยายผลไปยังโรงเรียนต่างๆ ได้

ขับเคลื่อนสู่ “บางมูลนากโมเดล”

กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคมนั้น เริ่มต้นจากการประชุมหารือผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ทั้งฝ่ายบริหาร ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนรอบโรงเรียน เพื่อระดมความคิดความเห็นร่วมกันนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ของโครงการซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่

- 1.ยุทธศาสตร์การพัฒนาครู
- 2.ยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียน
- 3.ยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยใช้กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เพื่อให้เกิดการสร้างรูปธรรมของการสร้างคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่

- 1.การเสริมสร้างระเบียบวินัย
- 2.การเสริมสร้างความคิด
- 3.การส่งเสริมความกตัญญูกตเวที
- 4.การพัฒนาจริยธรรม
- 5.การส่งเสริมจิตอาสา
- 6.การพัฒนาโรงเรียนสีเขียว และกำหนดเป้าหมายในการสร้างคุณธรรมจริยธรรมหลักที่จะเกิดขึ้นกับครูและนักเรียน 3 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความพอเพียง โดยเรียกในภาพรวมว่า ระบบ 3-6-3 อันนำไปสู่การขับเคลื่อน “บางมูลนากโมเดล” ภายใต้กิจกรรมเสริมหนุนต่างๆ

นอกจากนี้ยังมีการจัดอบรมครูและแกนนำนักเรียนโดยใช้หลักสูตรการเรียนรู้จากศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เช่น หลักสูตรการบริหารสถานศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม หลักสูตรผู้นำเยาวชนจิตอาสา หลักสูตรโครงการคุณธรรม หลักสูตรส่งเสริมคุณธรรมความดี การพัฒนาการคิดเชิงระบบ รวมถึงการศึกษาดูงานในแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ อย่างมูลนิธิพุทธรธู่อัจฉริยะประเทศไทย เป็นต้น

โรงเรียนยังได้กำหนดพฤติกรรมที่บ่งชี้ความสำเร็จของยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้บริหารและครูต้องไม่เบียดบังเวลาราชการไม่แสวงหาผลประโยชน์จากนักเรียนและโรงเรียน ตรงต่อเวลา รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีจิตอาสา สภาพแวดล้อมของโรงเรียนต้องสะอาด ร่มรื่น สวยงาม รวมทั้งชุมชนผู้ปกครอง ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้วย

“ในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนาครู เราทำ Focus group เพื่อค้นหาปัญหาในกลุ่มของครูและหาทางออกร่วมกัน รวมถึงการขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมการเข้าแถวในตอนเช้า บางที่แดดร้อน ครูก็จะยืนหลบอยู่ตามใต้ต้นไม้บ้าง เราก็ขอความร่วมมือให้ครูมายืนอยู่กับเด็ก รวมถึงผู้บริหารด้วย ทุกคนจะอยู่ในสนามด้วยกันหมด หรือปัญหาครูมาสาย ก็ขอความร่วมมือให้มาเช้าขึ้น ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็น

แบบอย่าง ทุกวันนี้ 7 โมงเช้า ผู้บริหารจะต้องมายืนอยู่ที่หน้าโรงเรียนแล้ว และไม่เกิน 7 โมงครึ่ง ครูและนักเรียนทุกคนต้องเข้าโรงเรียนหมดแล้ว” อาจารย์อภิชาฎเล่า

พัฒนานักเรียนด้วย “โครงการคุณธรรม”

“โครงการคุณธรรม” เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนบางมูลนากโมเดล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนา นักเรียน เพราะเป็นกลไกที่ช่วยพัฒนา นักเรียนทางด้านการคิด การวางแผนงาน และการทำงานร่วมกันในหัวข้อเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ผ่านกระบวนการกลุ่มที่ลงมือปฏิบัติงานจริง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม และก่อให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมขึ้นภายในตัวนักเรียนเอง

อาจารย์อภิชาฎเล่าว่า “เริ่มจากให้นักเรียนแต่ละห้องค้นหา ‘ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ’ ห้องละก็โครงการก็ได้ แต่ส่วนใหญ่ก็จะประมาณ 2 โครงการ ตามจำนวนครูที่ปรึกษา แต่เราจะเน้นว่าทุกๆโครงการจะต้องเกิดจากความคิดความสนใจของนักเรียนเอง เป็นเรื่องที่เขาอยากทำจริงๆ ไม่ใช่ทำเพราะครูสั่ง จึงจะเกิดความยั่งยืนและ

มีความสุขในการทำ ดังนั้นบทบาทของครูคือ เป็นคนที่คอยอำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา

แต่ละห้องก็ทำแตกต่างกันไป อย่างเช่น โครงการแซนดวิชจิตอาสา เด็กๆ เขาช่วยกันทำแซนดวิชไปขายที่ตลาดนัด กำไรที่ได้ก็นำไปช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ซื่ออุปกรณ์การศึกษาให้กับเด็กที่ขาดแคลน หรืออย่างห้อง ม.5/3 โครงการศูนย์บูรณาการสิ่งแวดล้อม ทำเรื่องการค้าแยกขยะ ซึ่งพวกเขาสามารถขายขยะได้เงินเป็นแสนเลยนะ แล้วพอสิ้นปีก็จัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ให้กับโรงเรียน อย่างโครงการขยะนี้ทำต่อเนื่องมาทุกปี ปีนี้ก็เป็นรุ่นที่ 5-6 แล้ว และในแต่ละปีเราจะมีการจัดตลาดนัดโครงการคุณธรรม รวมกันทั้งโรงเรียนก็มี 100 กว่าโครงการ ซึ่งปีนี้ก็จัดเป็นปีที่ 7 แล้ว”

ความร่วมมือคือปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยที่ทำให้การขับเคลื่อนบางมูลนากโมเดลประสบความสำเร็จนั้น คือกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายบริหาร ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ประกอบการ ที่เข้ามาร่วมด้วยช่วยกันอย่างแข็งขันกับทางโรงเรียนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน อีกทั้งผู้บริหารและทีมนำยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคณะครู

และนักเรียน โดยครูและนักเรียนเองก็มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการดำเนินโครงการ

อาจารย์อภิชาตเล่าว่า “บางโรงเรียนอาจจะหวงห้ามไม่ให้ผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมยามในโรงเรียน แต่โรงเรียนของเราเปิดให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามาได้ตลอดเวลา บางทีพอส่งลูกเสร็จเขาก็จะเข้ามาเดินดู เดินสำรวจ ตรงโน้นตรงนี้ คือพอเขาเข้ามาบ่อยๆ มารับรู้ปัญหาของโรงเรียน เขาก็จะเข้าใจโรงเรียนมากขึ้น รู้ว่ามีจุดไหนดี จุดไหนต้องแก้ไขปรับปรุง ซึ่งเรามีกลุ่มผู้ปกครองจิตอาสาที่คอยเข้ามาดูแลเป็นประจำ อย่างประตูพัง ก๊อกน้ำเสีย เขาก็จะเข้ามาช่วยเปลี่ยนช่วยซ่อมให้ โรงเรียนไม่ต้องจ้างช่างเลย ผู้ปกครองเองเขาก็ภูมิใจที่เขาได้ช่วยเหลือโรงเรียน เคยมีผู้ปกครองขอขึ้นไปพูดที่หน้าเสาธงเลยนะ ขอร้องนักเรียน ขอร้องลูกๆ ว่าอย่าไปถีบประตู อย่าไปถีบก๊อกน้ำเลย พอจะได้ไม่ต้องมาซ่อมบ่อยๆ (หัวเราะ)”

นอกจากนี้โรงเรียนยังได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานราชการต่างๆ ในอำเภอบางมูลนาก เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น “ทุกวันนี้พอหลัง 2 ทุ่ม จะเงียบเลย ไม่มีเสียงรถมอเตอร์ไซด์ของเด็กแว่นให้ได้ยินเลย เพราะมีตำรวจคอยดูแลให้เรา หรือถ้ามี

ร้านเกมที่เปิดเกินเวลา เราสามารถแจ้งปลัดอำเภอ แจ้งวัฒนธรรมอำเภอ ให้เขาไปจัดการร้านเกมได้เลย” อาจารย์อภิชาตเล่า

ถึงวันนี้นับเป็นปีที่ 7 แล้ว ที่โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคมได้ขับเคลื่อน “บางมูลนากโมเดล” จนเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และเป็นโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับโรงเรียนอื่นๆ จำนวนมากได้มาศึกษาดูงาน และนำบางมูลนากโมเดลไปขยายผลต่อในหลายพื้นที่ “แต่ไม่ใช่เราพอเป็นโรงเรียนต้นแบบคุณธรรมจริยธรรมแล้ว นักเรียนของเราจะไม่มีปัญหาอะไรเลย ไม่ใช่ซะ เพราะเด็ก ม.1 และ ม.4 เข้ามาใหม่ทุกปี ทำให้ปัญหา ยาเสพติดยังมีอยู่ ทะเลาะวิวาท ชู้สาวยังมีอยู่ เราต้องยอมรับ เพราะการพัฒนาคือการยอมรับความจริง แล้วจากนั้นก็มาดูว่าจะแก้ไขอย่างไรมากกว่า...” อาจารย์อภิชาตกล่าวทิ้งท้าย